

Brüssel, 24. juuli 2023
(OR. en)

12111/23

Institutsioonidevaheline
dokument:
2023/0233(NLE)

COEST 465
POLCOM 171

ETTEPANEK

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	7. juuli 2023
Saaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2023) 396 final
Teema:	Ettepanek: NÕUKOGU OTSUS seisukoha kohta, mis võetakse Euroopa Liidu nimel kaubanduskoosseisus kokkutulnud assotsieerimiskomitees ja assotsieerimisnõukogus, mis on loodud ühelt poolt Euroopa Liidu, Euroopa Aatomienergiaühenduse ja nende liikmesriikide ning teiselt poolt Ukraina vahelise assotsieerimislepinguga, seoses assotsieerimislepingu XXI-A lisas sätestatud esimese ja teise etapi rakendamise kohta positiivse hinnangu andmise ja sellega kaasneva turulepääsu võimaldamisega

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2023) 396 final.

Lisatud: COM(2023) 396 final

EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 7.7.2023
COM(2023) 396 final

2023/0233 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU OTSUS

seisukoha kohta, mis võetakse Euroopa Liidu nimel kaubanduskoosseisus kokkutulnud assotsieerimiskomitees ja assotsieerimisnõukogus, mis on loodud ühelt poolt Euroopa Liidu, Euroopa Aatomienergiaühenduse ja nende liikmesriikide ning teiselt poolt Ukraina vahelise assotsieerimislepinguga, seoses assotsieerimislepingu XXI-A lisas sätestatud esimese ja teise etapi rakendamise kohta positiivse hinnangu andmise ja sellega kaasneva turulepääsu võimaldamisega

SELETUSKIRI

1. KAVANDATAV REGULEERIMISESE

Käesolevas ettepanekus käsitletakse nõukogu otsust, millega määratakse kindlaks kaubanduskoosseisus kokkutulnud ELi-Ukraina assotsieerimiskomitees (edaspidi „kaubanduskomitee“) liidu nimel võetav seisukoht seoses sellise kahe otsuse kavandatava vastuvõtmisega, millega antakse positiivne hinnang selle kohta, et Ukraina on rakendanud ühelt poolt Euroopa Liidu, Euroopa Aatomenergiaühenduse ja nende liikmesriikide ning teiselt poolt Ukraina vahel sõlmitud assotsieerimislepingu¹ (edaspidi „leping“) 8. peatüki XXI-A lisas sätestatud esimese ja teise etapi.

Lisaks käsitletakse käesolevas ettepanekus nõukogu otsust, millega määratakse kindlaks ELi-Ukraina assotsieerimisnõukogus (edaspidi „assotsieerimisnõukogu“) liidu nimel võetav seisukoht seoses sellise kahe otsuse kavandatava vastuvõtmisega, millega võimaldatakse vastastikust ja täiendavat turulepääsu, nagu on sätestatud lepingu XXI-A lisas, tulenevalt kaubanduskomitee asjaomastest positiivsetest hinnangutest, nagu on ette nähtud lepingu IV jaotises „Kaubandus ja kaubandusküsimused“.

2. ETTEPANEKU TAUST

2.1. Assotsieerimisleping

Lepinguga kehtestatakse põhjalik ja laiaulatuslik vabakaubanduspiirkond, mille eesmärk on luua tingimused tõhustatud majandus- ja kaubandussuheteks. See hõlmab riigihangete valdkonna õigusaktide järkjärgulist ühtlustamist. Leping jõustus täielikult 1. septembril 2017.

2.2. Kaubanduskoosseisus kokkutulnud assotsieerimiskomitee

Kaubanduskomitee on asutatud lepingu artikli 465 lõike 4 alusel ja see täidab talle lepingu IV jaotisega määratud ülesandeid.

Artikli 465 lõike 3 kohaselt on kaubanduskomiteel õigus võtta vastu otsuseid kõnealuses lepingus sätestatud juhtudel. Kaubanduskomitee otsused on siduvad ja lepinguosalistele võtavad nende rakendamiseks asjakohaseid meetmeid. Kaubanduskomitee võtab oma otsused vastu lepinguosaliste kokkuleppel, võttes arvesse lepinguosaliste sisemenetlusi.

2.3. Assotsieerimisnõukogu

Assotsieerimisnõukogu luuakse lepingu artikli 461 alusel. Assotsieerimisnõukogu jälgib ja kontrollib lepingu kohaldamist ja rakendamist ning vaatab lepingu toimimise selle eesmärkide valguses korrapäraselt läbi. Lisaks käesoleva lepingu kohaldamise ja rakendamise jälgimisele ja kontrollimisele vaatab assotsieerimisnõukogu läbi kõik käesoleva lepingu raames üles kerkivad olulised küsimused ning kõik muud vastastikust huvi pakkuvad kahepoolsed ja rahvusvahelised küsimused.

Lepingu artikli 463 kohaselt on assotsieerimisnõukogul õigus teha lepingu alusel otsuseid, mis on lepinguosalistele siduvad. Eelkõige on artikli 475 lõikes 5 sätestatud, et kui lepinguosalistele lepivad kokku, et lepingu IV jaotisega hõlmatud vajalikud meetmed on rakendatud ja täitmisele pööratud, lepib assotsieerimisnõukogu temale lepingu artikliga 463 delegeeritud volituste alusel kokku lepingu IV jaotises käsitletud turu edasises avamises.

¹ ELT L 161, 29.5.2014, lk 3.

Assotsieerimisenõukogu otsused on siduvad ja lepinguosalisel võtavad nende rakendamiseks asjakohaseid meetmeid. Assotsieerimisenõukogu võtab oma otsused ja soovitusel vastu lepinguosalistel kokkuleppel, kui nende vastavatel sisemenetlustel on lõpule viidud.

2.4. Kaubanduskomitee kavandatavad õigusaktid

Kaubanduskomitee kavandatavatel õigusaktidel eesmärk on anda positiivne hinnang selle kohta, et Ukraina on rakendanud lepingu 8. peatüki XXI-A lisas „Institutsionaalse reformi, õigusaktidel ühtlustamise ja turulepääsu esialgne ajakava“ (edaspidi „XXI-A lisa“) sätestatud esimese ja teise etapi vastavalt lepingu artikli 153 lõikele 2.

Arvestades, et lepingu artikli 153 lõikes 3 on sätestatud, et kaubanduskomitee hindab järgmist etappi alles pärast seda, kui eelmise etapi rakendusmeetmed on ellu viidud ja heaks kiidetud, on vaja, et kaubanduskomitee võtaks vastu kaks eraldiseisvat ja järjestikust otsust, millega antakse positiivne hinnang vastavalt XXI-A lisa esimese ja teise etapi rakendamise kohta.

2.4.1. 1. etapp

Kaubanduskomitee esimese otsuse eesmärk on anda positiivne hinnang selle kohta, et Ukraina on rakendanud XXI-A lisas sätestatud esimese etapi.

XXI-A lisa kohaselt tuleb esimese etapi rakendamiseks täita järgmised nõuded:

- kõnealuse lepingu artikli 150 lõike 2 ja artikli 151 rakendamine ning
- lepingu artiklis 152 sätestatud reformistrateegia kokkuleppe sõlmimine.

Esimese nõude kohta on lepingu artikli 150 lõikes 2 sätestatud, et Ukraina määrab eelkõige:

- (a) majanduspoliitika eest vastutava keskse täitevorgani, kelle ülesanne on tagada sidus poliitika kõikides riigihangetega seotud valdkondades. Selline organ hõlbustab ja koordineerib riigihangete lepingu 8. peatüki rakendamist ja suunab õigusaktidel lähendamise protsessi ning
- (b) erapooletu ja sõltumatu organi, kelle ülesanne on vaadata läbi otsused, mida hankijad on hankemenetluse käigus teinud. Selles kontekstis tähendab „sõltumatu“, et organ on hankijatest ja ettevõtjatest sõltumatu avalik asutus. Luuakse võimalus kõnealuse organi otsused kohtus vaidlustada.

2.4.1.1. Nõude 1 punkt a

Lepingu artikli 150 lõike 2 punktis a sätestatud nõue on täidetud riigihangete seadusega nr 114-IX (muudetud redaktsioonis), mille Ukraina parlament võttis vastu 14. septembril 2019 ja millega tunnistati kehtetuks 25. detsembri 2015. aasta seadus nr 922-VIII (edaspidi „riigihangete seadus“).

Keskne täitevorgan, kelle ülesanne on tagada sidus poliitika ja selle rakendamine kõikides riigihangetega seotud valdkondades, on volitatud organ.

Riigihangete seaduse artiklis 7 on määratletud volitatud organ, kes vastutab riigihankepoliitika reguleerimise ja rakendamise eest talle riigihangete seadusega antud volituste piires.

Riigihangete seaduse artiklis 9 on sätestatud volitatud organi peamised ülesanded, mis on järgmised:

- (1) töötada välja ja kiita heaks kõnealuse seaduse rakendamiseks ja riigihangete valdkonnas riikliku poliitika reguleerimiseks vajalikud eeskirjad;
- (2) analüüsida riigihankesüsteemi toimimist;

- (3) koostada ja esitada hiljemalt aruandeaastale järgneva aasta 1. aprilliks Ukraina ülemraadale, Ukraina ministrite kabinetile ja kontrollikoja aastaruanne, mis sisaldab riigihankesüsteemi toimimise analüüsi (hankemenetluste ja -esemetega seotud kvantitatiivsete ja väärtusnäitajate, konkurentsitaseme ning kaebuste arvu kohta) ning üldist teavet riigihangete valdkonna kontrolli tulemuste kohta. Aastaruanne avaldatakse volitatud organi ametlikul veebilehel;
- (4) teha hanketavade, sealhulgas rahvusvaheliste hanketavade kokkuvõtte;
- (5) uurida parimaid rahvusvahelisi hanketavasid, teha nende kohta kokkuvõtte ja neid levitada;
- (6) tagada volitatud organi veebiportaali ja volitatud organi teabekeskuse toimimine;
- (7) hallata volitatud organi teabekeskuse sisu;
- (8) jagada üldsusele teavet seoses riigihankesüsteemi parandamisega;
- (9) korraldada hankeküsimusi käsitlevaid koosolekuid ja seminare;
- (10) teha rahvusvahelist koostööd riigihangete valdkonnas;
- (11) töötada välja ja kiita heaks dokumendid järgmise kohta:
 - hankedokumentide näidised;
 - volitatud isikut käsitlevad näidiseeskirjad;
 - hankeeseme hinnangulise väärtuse määramise näidismetoodika;
 - olelusringi kulude kindlaksmääramise näidismetoodika;
 - hankeeseme kindlaksmääramise kord;
 - riigihankealase teabe avaldamise kord;
 - raamlepingute sõlmimise ja rakendamise kord;
 - pakkumuse tagatise vorm ja nõuded;
 - volitatud isikute testimise korraldamise kord;
 - vormistusvigade loetelu;
- (12) anda üldisi soovitusi riigihankeid käsitlevate õigusaktide kohaldamise kohta;
- (13) anda volitatud organi teabekeskuse kaudu tasuta soovituslikku nõu;
- (14) teha koostööd avaliku sektori asutuste ja kodanikuühiskonna organisatsioonidega korruptsiooni ennetamiseks riigihangete valdkonnas;
- (15) jagada üldsusele teavet riigihankepoliitika ja -eeskirjade kohta;
- (16) anda ja tühistada e-platvormide tegevuslube;
- (17) vaadata läbi keskse hankeasutuse määramise ja/või loomise taotlused;
- (18) töötada koos teiste asutustega välja suunised, mis käsitlevad hankevaldkonna sektoripõhiseid iseärasusi, ning avaldada need volitatud organi teabekeskuses.

Volitatud organi ülesandeid täidab Ukraina majandusministeeriumi juures sõltumatu struktuuriüksusena tegutsev riigihangete ja konkurentsipoliitika osakond. Riigihangete ja konkurentsipoliitika osakonna struktuur, vastutusalad ja ülesanded on üksikasjalikult

sätestatud riigihangete ja konkurentsipoliitika osakonna eeskirjades, mis kiideti heaks Ukraina majandusministeeriumi 18. oktoobri 2022. aasta dekreediga nr 3876.

Seoses lepingu artikli 150 lõike 2 punktis b sätestatud nõudega loob Ukraina monopolivastane komitee (edaspidi „AMCU“) kooskõlas Ukraina monopolivastast komiteed käsitleva eriseaduse nr 1219-IX (edaspidi „AMCU seadus“) muudatusega kaebuste läbivaatamise asutusena komisjoni, kes hakkab läbi vaatama riigihankealaste õigusaktide rikkumisi käsitlevaid kaebusi ning täitma muid volitusi, mis on sätestatud Ukraina riigihangete seaduses, majanduskonkurentsi kaitse seaduses ja AMCU seaduses (edaspidi „komisjon“).

AMCU on eristaatusega riigiasutus. AMCU on Ukraina presidendi kontrolli all tegutsev sõltumatu asutus, millel on aruandekohustus Ukraina ülemraada ees. Selline sõltumatus on seadusandlikul tasandil tagatud Ukraina riigihangete seaduse ja AMCU seaduse asjakohaste sätetega.

Iga riigihankealaste õigusaktide rikkumisi käsitlevate kaebuste läbivaatamise komisjon peaks koosnema kolmest isikust, kellele on antud õigus vaadata läbi riigihangete valdkonna kaebusi.

AMCU võttis 1. aprillil 2021 vastu määruse, mis käsitleb riigihankealaste õigusaktide rikkumiste kohta esitatud kaebuste läbivaatamise õigusega ametnike konkurentsipõhise valiku menetluse ja ametisse nimetamise heakskiitmist. Selle alusel nimetab AMCU esimees riigihankealaste õigusaktide rikkumist käsitlevate kaebuste volinikud seitsmeaastaseks perioodiks, mida võib pikendada. Riigihankealaste õigusaktide rikkumist käsitlevate kaebuste läbivaatamise eest vastutavate volinike suhtes kohaldatakse korruptsiooni ennetamise valdkonna õigusaktidega kehtestatud nõudeid ja piiranguid ning nende puhul Ukraina avaliku teenistuse seadust ei kohaldata. Volinikud ei ole Ukraina valitsuse, seadusandliku organi ega presidendi kantselei liikmed ega allu neile. AMCU seaduse artikli 6 lõike 1 kohaselt ei või selline riigihankealaste õigusaktide rikkumist käsitlevate kaebuste läbivaatamise eest vastutav volinik, kes on kaebuse objektiks oleva isiku või hankijaga seotud isik, osaleda asjaomase kaebuse läbivaatamises ja selle kohta otsuste tegemises ning asjaomase kaebuse läbivaatamise ja selle kohta otsuse tegemise perioodil peab teda asendama teine riigihankealaste õigusaktide rikkumist käsitlevate kaebuste läbivaatamise eest vastutav volinik, kelle määrab kindlaks Ukraina monopolivastase komitee esimees, või antakse kaebus üle teisele seaduste rikkumist käsitlevate kaebuste läbivaatamise komisjonile.

Volinikud nimetab ametisse Ukraina monopolivastase komitee esimees, kui volinikukandidaadid on läbinud Ukraina korruptsiooni ennetamise seaduses ette nähtud erikontrolli.

Riigihankealaste õigusaktide rikkumisi käsitlevate kaebuste läbivaatamise komisjoni otsused võetakse vastu AMCU nimel ja need on siduvad.

AMCU otsused võib edasi kaevata 30 päeva jooksul alates nende avaldamisest elektroonilises riigihangete süsteemis.

Vastavalt 3. juuni 2021. aasta riigihangete seaduse muutmise seaduse lõpp- ja üleminekusätetele peaksid uued sätted, mis käsitlevad AMCU volituste kasutamist riigihangete läbivaatamise valdkonnas ja riigihankealaste õigusaktide rikkumisi käsitlevate kaebuste läbivaatamise komisjoni (komisjonide) tegevust, jõustuma selle (nende) moodustamise päeval.

AMCU ei ole veel riigihankealaste õigusaktide rikkumisi käsitlevate kaebuste läbivaatamise volinike värbamist alustanud. Värbamiskonkursid pidid algama 2022. aasta alguses. Kuna Venemaa Föderatsioon algatas Ukraina vastu täiemahulise sõja, lõpetas AMCU pärast 24. veebruari ajutiselt riigihangetega seotud kaebuste läbivaatamise. Pärast kaebuste läbivaatamise taaskäivitamist on kaebuste arv märkimisväärselt vähenenud. Alates

sõjaseisukorra kehtestamisest vaatab AMCU riigihankealaste õigusaktide rikkumiste kohta esitatud kaebused läbi oma eelmises koosseisus. AMCU värbamismenetlus algatati 2023. aasta veebruaris.

2.4.1.2. Nõude 1 punkt b

Artikli 151 kohaselt peavad lepinguosalisel esimese nõude teise osa puhul täitma kõnealuse artikli lõigetes 2–15 sätestatud hankemenetluse põhinõuded, mis käsitlevad lepingute avaldamist, sõlmimist ja kohtulikku kaitset. Need põhinõuded tulenevad otseselt liidu riigihangete valdkonna *acquis*'ga ette nähtud riigihanke-eeskirjadest ja -põhimõtetest, sealhulgas mittediskrimineerimise, võrdse kohtlemise, läbipaistvuse ja proportsionaalsuse põhimõttest.

Vastavalt Ukraina riigihangete seadusele toimuvad riigihankemenetlused Ukrainas järgmiste põhimõtete kohaselt: 1) tagatakse aus konkurents pakkujate vahel; 2) tagatakse maksimaalne kulude kokkuvõtte, tõhusus ja proportsionaalsus; 3) tagatakse avatus ja läbipaistvus hankemenetluse kõigis etappides; 4) pakkujaid ei diskrimineerita ja neid koheldakse võrdselt; 5) pakkumusi hinnatakse ning lepingud sõlmitakse objektiivselt ja erapooletult; 6) ennetatakse korruptiivset tegevust ja kuritarvitusi. Riigihangete seaduses on sätestatud, et kodumaised ja välismaised pakkujad osalevad hankemenetlustes võrdsetel tingimustel, olenemata nende omandivormist ja ettevõtte õiguslikust struktuurist.

16. detsembril 2021 vastu võetud riigihangete seaduse muutmise seadusega nr 1977-IX (mis käsitleb Ukraina riigihangete seaduse muudatusi, mille eesmärk on luua kestliku arengu ja omamaine tööstuse moderniseerimise eeltingimused) kehtestati valitud masinate ja seadmete riigihangetele esitatavad ajutised omamaine sisu nõuded kümneks aastaks. Neid nõudeid ei kohaldata selliste hangete suhtes, mis kuuluvad Ukraina ühinemist riigihangete lepinguga käsitleva Ukraina seaduse sätete kohaldamisalasse või Ukraina ülemraada poolt heaks kiidetud Ukraina rahvusvaheliste lepingute riigihankeid käsitlevate sätete kohaldamisalasse. Seega ei kohaldata neid omamaine sisu nõudeid pakkumuste suhtes, mille on esitanud Euroopa Liidu ettevõtjad – olenemata sellest, kas nad on asutatud Ukrainas või mitte – või mis käsitlevad Euroopa Liidust pärit pakkujate tooteid, teenuseid või ehitustöid.

Alates 1. augustist 2016 toimub enamik hankemenetlusi Ukrainas üksnes Prozorro elektroonilise riigihangete süsteemi kaudu. Kogu teave riigihangete kohta, sealhulgas hanke esemele ja pakkujatele esitatavaid nõudeid sisaldavad hankedokumendid, avaldatakse elektroonilises riigihangete süsteemis.

Hanke esemed on määratletud riikliku ühtse riigihangete klassifikaatoriga, mida on kohandatud ELi ühtse riigihangete klassifikaatoriga. Riikliku ühtse riigihangete klassifikaatori abil soovitakse saavutada ühtlust riigihanke eseme kirjeldamisel, et tagada suurem läbipaistvus ja tõhus konkurentsikeskkond.

Osalemiskutsele vastamise ja pakkumuste esitamise tähtajad on sätestatud riigihangete seaduses ja need erinevad olenevalt hankemenetlusest:

- avatud pakkumismenetluse väljakuulutamise korral vähemalt 15 päeva, kui eeldatav hankemaksumus ei ületa piirmäärasid, ja vähemalt 30 päeva, kui eeldatav hankemaksumus ületab piirmäärasid;
- võistleva dialoogi menetluse väljakuulutamise korral vähemalt 15 päeva, kui eeldatav hankemaksumus ei ületa piirmäärasid, ja vähemalt 30 päeva, kui eeldatav hankemaksumus ületab piirmäärasid;
- piiratud pakkumismenetluse väljakuulutamise korral vähemalt 30 päeva enne kvalifitseerimiseks esitatud dokumentide vastuvõtmise tähtaega.

Eespool nimetatud piirmäärad on kaupade ja teenuste puhul 133 000 eurot ning ehitustööde puhul 5 150 000 eurot. Kui hanke hinnanguline maksumus ületab piirmäärasid, tuleb hankemenetluse teadaanne avaldada ka volitatud organi veebiportaalis inglise keeles.

Riigihangete seaduses on sätestatud, et riigihankelepingud sõlmitakse läbipaistvalt kooskõlas varem teatavaks tehtud kriteeriumide ja eeskirjadega. Teave eduka pakkuja kohta kuvatakse elektroonilises riigihangete süsteemis. Pakkujad, kelle pakkumus lükati tagasi, võivad taotleda hankijalt elektroonilise riigihangete süsteemi kaudu teavet eduka pakkuja esitatud pakkumuse kohta, sealhulgas selle eeliste kohta võrreldes nende endi tehtud pakkumusega, ning avaliku sektori hankija on kohustatud vastama sellisele teabenõudele viie päeva jooksul.

Pärast seda, kui Venemaa oli alustanud sõjalist agressiooni Ukraina vastu, kehtestas Ukraina sõjaseisukorra tõttu ja selle kehtivuse ajaks Ukrainas erandid oma riigihankeid käsitlevate õigusaktide kohaldamisest. Esimese ja teise etapi rakendamise hindamine põhineb Ukraina võetud kohustusel tühistada sõjaseisukorra kohaldamisest tulenevad ajutised erandid 90 päeva jooksul pärast sõjaseisukorra kohaldamise lõppu.

Nõue 2

Seoses esimese etapi teise nõudega on vaja vastu võtta lepingu artiklis 152 osutatud tegevuskava. Lepingu artikli 152 lõikes 1 on sätestatud, et enne õigusaktide järkjärgulise ühtlustamise alustamist esitab Ukraina kaubanduskoosseisus kokkutulnud assotsieerimiskomiteele lepingu IV jaotise 8. peatüki rakendamise põhjaliku tegevuskava koos ajakava ja vahe-eesmärkidega. See tegevuskava, mis lepingu kohaselt peab vastama XXI-A lisa sätestatud etappidele ja ajakavale, peab sisaldama kõiki reforme, mis on vajalikud õigusaktide liidu õigustikuga ühtlustamiseks ja institutsioonilise suutlikkuse suurendamiseks.

Ukraina ministrite kabinet võttis 24. veebruaril 2016 resolutsiooniga nr 175 vastu riigihankesüsteemi reformimise strateegia (tegevuskava). Kaubanduskoosseisus kokkutulnud assotsieerimiskomitee esitas oma 14. mai 2018. aasta otsusega (nr 1/2018) 8. peatüki rakendamise tegevuskava kohta heakskiitva arvamuse.

2.4.2. 2. etapp

Kaubanduskomitee teise otsuse eesmärk on anda positiivne hinnang XXI-A lisa sätestatud teise etapi rakendamisele Ukrainas.

Selleks on XXI-A lisa kohaselt nõutav „direktiivi 2014/24/EL ja direktiivi 89/665/EMÜ põhielementide ühtlustamine ja rakendamine“.

2.4.2.1. Direktiiv 2014/24/EL

Direktiivi 2014/24/EL põhielemendid on sätestatud lepingu XXI-B lisa.

Riigihangete seadusega soovitakse tagada ühtlustamine direktiivi 2014/24/EL põhielementidega.

Riigihangete seaduses on kindlaks määratud, et selle kohaldamisalasse kuuluvad avaliku sektori hankijate tellitavad kaubad, teenused ja ehitustööd. Riigihangete seaduses on täpsemalt määratletud avaliku sektori hankijad, sealhulgas on käsitletud enamikku direktiivis 2014/24/EL sätestatud elemente. Lisaks hõlmab riigihangete seadus mitut määratlust, mida võib üldiselt pidada direktiiviga 2014/24/EL kooskõlas olevaks. Hanke maksumus, mille ületamise korral kohaldatakse riigihangete seadust, on sätestatud seaduse artiklis 3 direktiivi 2014/24/EL tasemest madalamal tasemel. Ukraina majandus-, kaubandus- ja põllumajandusministeeriumi 18. veebruari 2020. aasta korraldus nr 275, milles käsitletakse

hankeeseme eeldatava ligikaudse väärtuse määramise meetodi heakskiitmist, sisaldab mõningaid sätteid hanke eeldatava maksumuse arvutamise meetodite kohta.

Riigihangete seaduse kohaselt toimuvad riigihankemenetlused Ukrainas järgmiste põhimõtete kohaselt: 1) tagatakse aus konkurents pakkujate vahel; 2) tagatakse maksimaalne kulude kokkuhoid, tõhusus ja proportsionaalsus; 3) tagatakse avatus ja läbipaistvus hankemenetluse kõigis etappides; 4) pakkujaid ei diskrimineerita ja neid koheldakse võrdselt; 5) pakkumusi hinnatakse ning lepingud sõlmitakse objektiivselt ja erapooletult; 6) ennetatakse korruptiivset tegevust ja kuritarvitusi. Riigihangete seaduses on sätestatud, et kodumaised ja välismaised pakkujad osalevad hankemenetlustes võrdsetel tingimustel, olenemata nende omandivormist ja ettevõtte õiguslikust struktuurist.

16. detsembril 2021 vastu võetud riigihangete seaduse muutmise seadusega nr 1977-IX (mis käsitleb Ukraina riigihangete seaduse muudatusi, mille eesmärk on luua kestliku arengu ja omamaise tööstuse moderniseerimise eeltingimused) kehtestati valitud masinate ja seadmete riigihangetele esitatavad ajutised omamaise sisu nõuded kümneks aastaks. Neid nõudeid ei kohaldata selliste hangete suhtes, mis kuuluvad Ukraina ühinemist riigihangete lepinguga käsitleva Ukraina seaduse sätete kohaldamisalasse või Ukraina ülemraada poolt heaks kiidetud Ukraina rahvusvaheliste lepingute riigihankeid käsitlevate sätete kohaldamisalasse. Seega ei kohaldata neid omamaise sisu nõudeid pakkumuste suhtes, mille on esitanud Euroopa Liidu ettevõtjad – olenemata sellest, kas nad on asutatud Ukrainas või mitte – või mis käsitlevad Euroopa Liidust pärit pakkujate tooteid, teenuseid või ehitustöid.

Riigihangete seadusega reguleeritakse järgmisi hankemenetlusi: avatud pakkumismenetlus, piiratud pakkumismenetlus ja võistlev dialoog. Selle üldpõhimõtted on kooskõlas direktiivis 2014/24/EL sätestatud põhimõtetega. Riigihangete seaduses on ette nähtud ka võimalus kohaldada läbirääkimistega pakkumismenetlust; selle kasutamise tingimused on paljudes aspektides kooskõlas direktiivi 2014/24/EL tingimustega.

Märgiseid, katsearuandeid, sertifitseerimist ja muid tõendamismetodeid käsitlevad sätted on viidud vastavusse direktiiviga 2014/24/EL.

Riigihangete seaduse kohaselt avaldavad avaliku sektori hankijad teadaande konkurentsipõhiste pakkumismenetluste kohta elektroonilises riigihangete süsteemis, sealhulgas hankedokumendid ja lepinguprojektid. Kogu teave hankelingu sõlmimise kohta tehakse kättesaadavaks elektroonilises riigihangete süsteemis.

Teave eduka pakkuja kohta kuvatakse elektroonilises riigihangete süsteemis. Pakkujad, kelle pakkumus lükati tagasi, võivad taotleda hankijalt elektroonilise riigihangete süsteemi kaudu teavet eduka pakkuja esitatud pakkumuse kohta, sealhulgas selle eeliste kohta võrreldes nende endi tehtud pakkumusega, ning avaliku sektori hankija on kohustatud vastama sellisele teabenõudele viie päeva jooksul.

Osalejate valimise üldpõhimõtted on sätestatud riigihangete seaduses; selles on esitatud ka menetlusest kõrvalejätmise alused, valikukriteeriumid, lepingu sõlmimise kriteeriumid ja hindamispõhimõtted. Samuti sisaldab see sätteid selle kohta, kuidas käsitleda põhjendamatult odavaid pakkumusi.

Riigihangete seaduses on ka lepingu täitmist käsitlevad üldsätted.

Kuna sotsiaalteenuseid ja muid eriteenuseid käsitlevaid erisätteid ei ole, kohaldatakse nende puhul hankemenetlusi, mida kohaldatakse ka kõigi muude teenuste suhtes.

Pärast seda, kui Venemaa alustas sõjalist agressiooni Ukraina vastu, kehtestas Ukraina sõjaseisukorra tõttu ja selle kehtivuse ajaks erandid oma riigihankeid käsitlevate õigusaktide

kohaldamisest. Esimese ja teise etapi rakendamise hindamine põhineb Ukraina võetud kohustusel tühistada sõjaseisukorra kohaldamisest tulenevad ajutised erandid 90 päeva jooksul pärast sõjaseisukorra kohaldamise lõppu.

2.4.2.2. Direktiiv 89/665/EMÜ

Direktiivi 89/665/EMÜ põhielemendid on sätestatud lepingu XXI-C lisas.

AMCU seaduse kohaselt moodustab AMCU kaebuste läbivaatamise asutusena komisjoni(d), kelle ülesanne on vaadata läbi riigihankealaste õigusaktide rikkumisi käsitlevaid kaebusi ning täita muid volitusi, mis on sätestatud Ukraina riigihangete seaduses, majanduskonkurentsi kaitse seaduses ja AMCU seaduses.

Riigihankealaste õigusaktide rikkumisi käsitlevate kaebuste läbivaatamise komisjonid peaksid koosnema kolmest isikust, kelle nimetab ametisse AMCU esimees. AMCU ei ole veel riigihankealaste õigusaktide rikkumisi käsitlevate kaebuste läbivaatamise volinike värbamist alustanud. Värbamiskonkursid pidid algama 2022. aasta alguses. Kuna Venemaa Föderatsioon algatas Ukraina vastu täiemahulise sõja, lõpetas AMCU pärast 24. veebruari ajutiselt riigihangetega seotud kaebuste läbivaatamise. Pärast kaebuste läbivaatamise taaskäivitamist on kaebuste arv märkimisväärselt vähenenud. Alates sõjaseisukorra kehtestamisest vaatab AMCU riigihankealaste õigusaktide rikkumiste kohta esitatud kaebused läbi oma eelmises koosseisus. AMCU värbamismenetlus algatati 2023. aasta veebruaris. Riigihangete seaduses ja AMCU seaduses on sätestatud hangete läbivaatamise organi kohustus võtta vastu kirjalikud otsused ning võimalus kaevata AMCU otsused edasi kohtusse.

Riigihangete seaduse sätted läbivaatamismenetluse ulatuse ja kasutatavuse kohta on üldiselt direktiiviga 89/665/EMÜ kooskõlas. Riigihangete seadus hõlmab sätteid kaebuste läbivaatamise ooteaja ja läbivaatamise nõude esitamise tähtaegade kohta. Riigihangete seaduses on sätestatud, et lepingud, mis on sõlmitud riigihangete seadust rikkudes, on tühi, ja selles on esitatud loetelu põhjustest, mille alusel tunnistatakse sõlmitud lepingud kehtetuks.

2.5. Assotsieerimisnõukogu kavandatavad otsused turulepääsu kohta

Lepingu artikli 153 lõikes 2 on sätestatud, et iga XXI-A lisas sätestatud etapi rakendamisega (mida kinnitatakse eespool kirjeldatud kaubanduskomitee otsustega) kaasneb vastastikuse turulepääsu võimaldamine, nagu on sätestatud XXI-A lisas. Otsused turgude edasise avamise kohta teeb assotsieerimisnõukogu vastavalt lepingu artikli 475 lõikele 5. Kavandatavate aktide eesmärk on seega lepinguosalistele täiendava vastastikuse turulepääsu võimaldamine, nagu on sätestatud assotsieerimislepingu artikli 153 lõikes 2 ja artikli 475 lõikes 5 ning XXI-A lisas. Assotsieerimisnõukogu peaks vastu võtma kaks eraldiseisvat ja järjestikust otsust vastavalt XXI-A lisas sätestatud esimese ja teise etapi kohta.

2.5.1. 1. etapp

Assotsieerimisnõukogu esimene otsus, mis tuleneb esimese etapi rakendamise kohta tehtud kaubanduskomitee otsusest, võetakse vastu eesmärgiga anda vastastikune turulepääs keskvalitsusasutuste tarnete puhul, nagu on sätestatud XXI-A lisas.

2.5.2. 2. etapp

Assotsieerimisnõukogu teine otsus, mis tuleneb teise etapi rakendamise kohta tehtud kaubanduskomitee otsusest, võetakse vastu eesmärgiga anda vastastikune turulepääs riigi, piirkondlike ja kohalike omavalitsuste ning avalik-õiguslike isikute tarnete puhul.

3. LIIDU NIMEL VÕETAV SEISUKOHT

Kaubanduskomitees liidu nimel seisukoha võtmise eesmärk on toetada selliste otsuste vastuvõtmist, millega antakse positiivne hinnang XXI-A lisas sätestatud esimese ja teise etapi rakendamisele Ukrainas, kuna esiteks on Ukraina võtnud vastu ulatusliku reformistrateegia kooskõlas artikliga 152 ning rakendanud artikli 150 lõike 2 ja artikli 151 ning teiseks on Ukraina ühtlustanud oma õigusaktid direktiivide 2014/24/EL ja 89/665/EMÜ põhielementidega ning need rakendanud.

Assotsieerimisnõukogus liidu nimel seisukoha võtmise eesmärk on toetada selliste otsuste vastuvõtmist, millega antakse tulenevalt XXI-A lisas sätestatud esimese ja teise etapi rakendamisest vastastikune edasine turulepääs.

Neid otsuseid tuleks vaadelda laiemas kontekstis, võttes arvesse kõiki jõupingutusi, mis Ukraina on teinud oma õigusaktide ühtlustamiseks ELi omadega, sealhulgas riigihangete valdkonnas, et luua tingimused majandus- ja kaubandussuhete tugevdamiseks.

4. ÕIGUSLIK ALUS

4.1. Menetlusõiguslik alus

4.1.1. Põhimõtted

Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi „ELi toimimise leping“) artikli 218 lõikes 9 on ette nähtud kord, mille alusel võetakse vastu otsused, millega „kehtestatakse lepingus sätestatud organis liidu nimel võetavad seisukohad, kui asjaomasel organil tuleb vastu võtta õigusliku toimega akte, välja arvatud õigusaktid, millega täiendatakse või muudetakse lepingu institutsioonilist raamistikku.“

Mõiste „õigusliku toimega aktid“ hõlmab akte, millel on õiguslikud tagajärjed asjaomase organi suhtes kehtiva rahvusvahelise õiguse normide alusel. Nende hulka kuuluvad ka sellised õiguslikud vahendid, mis ei ole rahvusvahelise õiguse kohaselt siduvad, kuid mis „võivad mõjutada otsustavalt liidu seadusandja vastu võetud õigusaktide sisu“².

4.1.2. Kohaldamine käesoleval juhul

Kaubanduskomitee ja assotsieerimisnõukogu on lepingu, s.t ühelt poolt Euroopa Liidu, Euroopa Aatomenergiaühenduse ja nende liikmesriikide ning teiselt poolt Ukraina vahelise assotsieerimislepingu alusel loodud organid.

Kavandatavad aktid, mille kaubanduskomitee ja assotsieerimisnõukogu peavad vastu võtma, on õigusliku toimega aktid. Kavandatavad aktid on rahvusvahelise õiguse alusel siduvad vastavalt lepingu artikli 463 lõikele 1 ja artikli 465 lõikele 3.

Kavandatavate aktidega ei täiendata ega muudeta lepingu institutsioonilist raamistikku.

Seega on kavandatava otsuse menetlusõiguslik alus ELi toimimise lepingu artikli 218 lõige 9.

4.2. Materiaalõiguslik alus

4.2.1. Põhimõtted

ELi toimimise lepingu artikli 218 lõike 9 kohase otsuse materiaalõiguslik alus sõltub eelkõige selle kavandatava õigusakti eesmärgist ja sisust, mille kohta liidu nimel seisukoht võetakse. Kui kavandatava õigusaktiga taotletakse kahte eesmärki või reguleeritakse kahte valdkonda ning üht neist võib pidada peamiseks või ülekaalukaks ja teine on kõrvalise tähtsusega, saab

² Euroopa Kohtu 7. oktoobri 2014. aasta otsus kohtuasjas Saksamaa vs. nõukogu, C-399/12, ECLI:EU:C:2014:2258, punktid 61–64.

ELi toimimise lepingu artikli 218 lõike 9 kohasel otsusel olla üksainus materiaalõiguslik alus, mis oleneb peamisest või domineerivast eesmärgist või valdkonnast.

4.2.2. Kohaldamine käesoleval juhul

Kavandatava õigusakti põhieesmärk ja sisu on seotud liidu ühise kaubanduspoliitika rakendamise tagamisega.

Seepärast on kavandatava otsuse materiaalõiguslik alus ELi toimimise lepingu artikkel 207.

4.3. Järeldus

Ettepanekus kavandatava otsuse õiguslik alus peaks seega olema ELi toimimise lepingu artikkel 207 koostoimes artikli 218 lõikega 9.

5. KAVANDATAVA ÕIGUSAKTI AVALDAMINE

Assotsieerimisnõukogu otsustega vastastikuse turulepääsu võimaldamise kohta kaasnevad liidu ja Ukraina jaoks õigused ja kohustused. Seepärast on asjakohane kõnealused õigusaktid pärast nende vastuvõtmist avaldada *Euroopa Liidu Teatajas*.

Ettepanek:

NÕUKOGU OTSUS

seisukoha kohta, mis võetakse Euroopa Liidu nimel kaubanduskoosseisus kokkutulnud assotsieerimiskomitees ja assotsieerimisnõukogus, mis on loodud ühelt poolt Euroopa Liidu, Euroopa Aatomienergiaühenduse ja nende liikmesriikide ning teiselt poolt Ukraina vahelise assotsieerimislepinguga, seoses assotsieerimislepingu XXI-A lisas sätestatud esimese ja teise etapi rakendamise kohta positiivse hinnangu andmise ja sellega kaasneva turulepääsu võimaldamisega

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 207 lõike 4 esimest lõiku koostoimes artikli 218 lõikega 9,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut

ning arvestades järgmist:

- (1) Nõukogu otsuse (EL) 2017/1247³ alusel sõlmiti ühelt poolt Euroopa Liidu, Euroopa Aatomienergiaühenduse ja nende liikmesriikide ning teiselt poolt⁴ Ukraina vaheline assotsieerimisleping (edaspidi „leping“), mis jõustus 1. septembril 2017.
- (2) Lepingu artikli 153 lõike 2 kohaselt ühtlustatakse õigusaktid liidu riigihankealaste õigusaktidega järjestikustes etappides lepingu XXI-A lisas esitatud ajakava kohaselt.
- (3) Kaubanduskoosseisus kokkutulnud assotsieerimiskomitee peaks hindama iga etapi rakendamist ning kõnealuse komitee positiivse hinnanguga peaks kaasnema vastastikune turulepääsu võimaldamine vastavalt käesoleva lepingu XXI-A lisale.
- (4) Lepingu artikli 153 lõikes 3 on sätestatud, et kaubanduskoosseisus kokkutulnud assotsieerimiskomitee hindab järgmist etappi alles pärast seda, kui eelmise etapi rakendusmeetmed on ellu viidud ja heaks kiidetud, nagu on märgitud eelmises põhjenduses.
- (5) Lepingu artikli 475 lõike 5 kohaselt teeb assotsieerimisnõukogu otsuse turu vastastikuse edasise avamise kohta, lähtudes lepingu XXI-A lisas sätestatud etappide rakendamise kohta antud positiivset hinnangust.
- (6) Kaubanduskoosseisus kokkutulnud assotsieerimiskomitee võtab kooskõlas ELi-Ukraina assotsieerimisnõukogu 15. detsembri 2014. aasta otsuse nr 1/2014 (mis käsitleb kodukorda) II lisa artikli 11 lõikega 2 vastu kaks otsust, millega antakse positiivne hinnang Ukraina õiguse ühtlustamisele liidu õigusega lepingu XXI-A lisas sätestatud esimese ja teise etapi rakendamisel.

³ Nõukogu 11. juuli 2017. aasta otsus (EL) 2017/1247 ühelt poolt Euroopa Liidu ja Euroopa Aatomienergiaühenduse ning nende liikmesriikide ja teiselt poolt Ukraina vahelise assotsieerimislepingu, välja arvatud sätete, mis puudutavad teise lepinguosalise territooriumil seaduslikult töötavate kolmandate riikide kodanike kohtlemist, Euroopa Liidu nimel sõlmimise kohta (ELT L 181, 12.7.2017, lk 1–3).

⁴ ELT L 161, 29.5.2014, lk 3.

- (7) Pärast kõnealuste kaubanduskoosseisus kokkutulnud assotsieerimiskomitee otsuste tegemist peab assotsieerimisnõukogu võtma kooskõlas ELi-Ukraina assotsiatsiooninõukogu 15. detsembri 2014. aasta otsuse nr 1/2014 (mis käsitleb töökorda) I lisa artikli 11 lõikega 2 vastu kaks otsust lepingu XXI-A lisas sätestatud esimese ja teise etapi rakendamisest tuleneva vastastikuse edasise turulepääsu võimaldamise kohta.
- (8) Kokku nelja vastuvõetava otsuse tulemusena peaksid liit ja Ukraina tagama vastastikuse turulepääsu keskvalitsusasutuste, riigi, piirkondlike ja kohalike omavalitsuste ning avalik-õiguslike isikute hangetele.
- (9) On asjakohane määrata kindlaks kaubanduskoosseisus kokkutulnud assotsieerimiskomitees ja assotsieerimisnõukogus liidu nimel võetav seisukoht, kuna kavandatavad otsused on liidule siduvad,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Kaubanduskoosseisus kokkutulnud assotsieerimiskomitees liidu nimel võetav seisukoht seoses otsustega, mis käsitlevad lepingu XXI-A lisas sätestatud esimese ja teise etapi rakendamist, põhineb kaubanduskoosseisus kokkutulnud assotsieerimiskomitee vastavate otsuste eelnõudel, mis on esitatud käesoleva otsuse I ja II lisas.

Artikkel 2

Assotsieerimisnõukogus liidu nimel võetav seisukoht seoses otsustega, mis käsitlevad lepingu XXI-A lisa kohast vastastikust edasise turulepääsu võimaldamist tulenevalt esimese ja teise etapi rakendamisest, põhineb assotsieerimisnõukogu vastavate otsuste eelnõudel, mis on esitatud käesoleva otsuse III ja IV lisas.

Artikkel 3

Artiklis 1 osutatud kaubanduskoosseisus kokkutulnud assotsieerimiskomitee otsused ja artiklis 2 osutatud assotsieerimisnõukogu otsused avaldatakse pärast nende vastuvõtmist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikkel 4

Käesolev otsus on adresseeritud komisjonile.

Brüssel,

*Nõukogu nimel
eesistuja*